

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Nya BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Remissen innehåller promemorian Nya BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier.¹ Det föreslås ändring i industriutsläppsförordningen (2013:250). Förslaget föranleds av Europeiska kommissionens genomförandebeslut (EU) 2024/2974 av den 29 november 2024 om fastställande av BAT-slutsatser för smideshammare och gjuterier, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp, som offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning den 6 december 2024. Bilagan till beslutet innehåller slutsatser om bästa tillgängliga teknik för vissa verksamheter som omfattas av miljöprövningsförordningen. Verksamheterna är gjuterier, gjutjärnsgjuterier, stålgjuterier, gjuterier för icke-järnmetaller och för smideshammare. I den svenska förordningen hänvisas till utsläppsvärden för respektive verksamhet som finns i tabeller till genomförandebeslutet.

Bakgrunden är att Naturvårdsverket har lämnat förslag på nya bestämmelser för att genomföra ovannämnda genomförandebeslut från kommissionen. Förslagen i den nu remitterade promemorian syftar till att ta hand om Naturvårdsverkets förslag och genomföra BAT-slutsatserna i svensk rätt.

Det framgår inget datum för ikraftträdande av förslaget.

Konsekvenser för företag

Förslagsställaren anger att Naturvårdsverket har inkommit med förslag till konsekvensanalys, och att det under arbetet med promemorian inte har framkommit skäl att göra någon annan bedömning av konsekvenserna än Naturvårdsverket.

Följande anges i konsekvensutredningen. Aktuella BAT-slutsatser utgör huvudslutsatser för de gjuteriverksamheter och smideshammare i Sverige som omfattas av 15 kap. miljöprövningsförordningen. BAT-slutsatserna kan leda till behov av förändrade kontroller och mätningar eller åtgärder för utsläppsbegränsningar. Bestämmelserna i BAT-slutsatserna med krav på miljöledningssystem, kemikalieförteckning och ökad kunskap om anläggningen kan till exempel innebära vissa administrativa kostnader för berörda företag. Kostnaderna är av

¹ BAT är en förkortning av Best Available Techniques, branschvisa krav på bästa tillgängliga teknik, vilket är EU-gemensamma krav för att minska industriutsläpp.

begränsad omfattning eftersom berörda anläggningar redan i dag omfattas av miljöbalkens bestämmelser och tillhörande förordningar som reglerar egenkontroll för övervakning och begränsningar av utsläpp.

Naturvårdsverket bedömer att som mest cirka 25 anläggningar kan komma att omfattas av aktuella slutsatser. Bedömningen har gjorts utifrån de uppgifter avseende verksamhetskoder som framgår av Svenska Miljörapporteringsportalen (SMP) samt uppgifter som har framkommit vid Naturvårdsverkets arbete med framtagandet av de aktuella BAT-slutsatserna.

Järn- och stål gjuterier

Naturvårdsverket har, utifrån de uppgifter om verksamhetskoder som framgår av SMP, bedömt att 13 järn- och stål gjuterier i Sverige kan komma att omfattas av BAT-slutsatserna. Ett mindre antal verksamheter kommer att behöva vidta ytterligare skyddsåtgärder för att klara kraven avseende utsläpp av stoft. När det gäller övriga utsläpp till både luft och vatten saknas data för nästan alla järn- och stål gjuterier. Det gör det svårt att bedöma behov av åtgärder och kostnader för dessa. Det kan dock konstateras att BAT-slutsatserna kommer att kräva ökad provtagning vilket kan leda till ökade kostnader. Naturvårdsverket bedömer vidare att det är troligt att vissa av de större gjuterierna kommer att behöva vidta skyddsåtgärder avseende utsläpp av bensen vilket kan leda till ökade kostnader.

Icke-gjuterier

Det finns cirka 10 icke-järngjuterier i Sverige som omfattas av de aktuella BAT-slutsatserna. Branschen är mycket differentierad och består av gjuterier som gjuter zink, bly, aluminium, koppar och flertalet legeringar. Även produktionen är differentierad och omfattar allt från små detaljer i gramskala till hela karosser som väger flera hundra kilo.

Olika ugnstyper förekommer och anläggningarna använder olika processer, t.ex. förekommer både pressgjuterier och gjuterier som använder sandformar. Icke-järngjuterierna bedöms klara kraven avseende stoftutsläppen med vissa mindre insatser. För övriga utsläpp till både luft och vatten finns knapphändig information. Eftersom det saknas kunskap om huruvida gjuterierna kommer att klara BAT-slutsatserna är det inte möjligt att bedöma vilka kostnader som kan uppstå. Eftersom utsläppen generellt är mindre för denna sektor bedöms de kostnader som kommer att uppstå troligtvis vara lägre per anläggning jämfört med järn- och stål gjuterierna.

Smideshammare

Det finns ingen verksamhet i Sverige som omfattar tillämpningsområdet för smideshammare. Naturvårdsverket bedömer därmed att det inte kommer att uppstå några konsekvenser för svenska företag och myndigheter beträffande den delen av BAT-slutsatserna.

Gällande datum för ikraftträdande av förslaget anges inget fast datum, men det finns ett resonemang om det i promemorians avsnitt 7. Där anges att BAT-slutsatserna ska följas senast fyra år efter det att slutsatserna offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning, EUT. Slutsatserna offentliggjordes den 6 december 2024 och ska därmed följas senast den 6 december 2028 för de verksamheter som påverkas. Det anges att en miljörapport ska avges senast den 31 mars varje år för föregående verksamhetsår. Det anges därför vara en fördel om förordningsändringarna träder i kraft innan rapporteringen ska göras, det vill säga innan den 31 mars 2026, eftersom det minimerar eventuella oklarheter i

tillämpningsområdet och frågor om vilka verksamhetsutövare som har en skyldighet att rapportera. Mot denna bakgrund bör förordningsändringen träda i kraft så snart som möjligt.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Förslaget syftar till att genomföra kommissionens genomförandebeslut gällande så kallade BAT-slutsatser för vissa branscher. Såvitt Regelrådet kan bedöma får förslaget effekter för företag, men omfattningen av effekterna är svåra att bedöma då konsekvensutredningen är ofullständig i relevanta delar.

Det saknas en beskrivning av alternativa lösningar och vilka effekter som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas. Om det saknas alternativ till det föreslagna genomförandet, exempelvis på grund av begränsat handlingsutrymme, behöver det anges och motiveras. Det samma gäller om förslaget går utöver minimikraven enligt EU-rätten.

Vidare saknas det en beskrivning av berörda företag utifrån storlek. Gällande beskrivningen av förslagets påverkan på företagens kostnader anser Regelrådet att ett konstaterande att kostnaderna är av begränsad omfattning, eller att ett förslag kan medföra ökade kostnader, är alltför svepande för att det ska kunna gå att bedöma hur företagens kostnader kommer att påverkas. En något mer detaljerad beskrivning, gärna tillsammans med scenarioanalyser och exempelberäkningar kan konkretisera ett sådant ställningstagande. Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning av hur förslaget kan påverka företagens intäkter, en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte, samt om det finns behov av speciella informationsinsatser. Det saknas också en beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas. Utöver det nämnda saknas även en beskrivning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag och om särskild hänsyn behöver tas till små och medelstora företag vid reglernas utformning. Enligt Regelrådet hade det varit värdefullt om förslagsställaren hade kompletterat de resonemang som finns i avsnitt 7 gällande om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande, eftersom det enda datum som uttryckligen omnämns där infaller enbart 20 dagar efter att remisstiden för den nu remitterade promemorian har gått ut. De hittills nämnda aspekterna är bristfälligt beskrivna.

I konsekvensutredningen finns det en beskrivning av bakgrund och syfte med förslaget. Likaså framgår det en bedömning av hur många företag som kommer att påverkas, och deras branschtillhörighet, samt en beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten. Dessa aspekter är godtagbart beskrivna.

Även om det finns vissa beskrivningar i konsekvensutredningen saknas det alltför många delar för att Regelrådet ska kunna bedöma förslagets samlade effekter för företag. De brister som har identifierats får därmed bäring på den sammantagna bedömningen av konsekvensutredningen.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 4 mars 2026.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lars Silver och Roland Sigbladh.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.

Anna-Lena Bohm

Ordförande

Katarina Garinder Eklöv

Föredragande